

Zoals gebruikelijk krijgt elke vogel van het jaar in de Korhaan extra aandacht. In deze en volgende afleveringen zal de schijnwerper gericht zijn op de "blauwe Jaap" zoals hij ook wel wordt genoemd.

Dick A. Jonkers

Extra aandacht in 1999 voor de blauwe reiger

Aan de herkenning van de blauwe reiger wordt geen aandacht geschonken, omdat wordt aangenomen dat elk vogelwerkgroep lid deze statige grijsblauwe verschijning moeteloos kan herkennen als hij ergens staat of met zijn ingetrokken nek overvliegt. Het hele jaar door zijn blauwe reigers aan te treffen. De meeste broedvogels overwinteren en dat kan ze bij een strenge winter behoorlijk opbreken. In de winters van 1962/63 en 1978/79 hebben grote aantallen het ondanks bijvoeding niet overleefd. Een broedvogelpopulatie kan dan met 25-50% gereduceerd worden. Wanneer de omgevingscondities goed zijn is de stand binnen enkele jaren weer op het normale peil. De standvogels zwerven wat rond, maar een groot deel blijft toch in de omgeving van de broedkolonie hangen. De trekkers en dat kunnen zowel broedvogels als jongen zijn, verlaten na het broedseizoen ons land om zuidelijker te gaan overwinteren. Daarbij kunnen vooral jonge vogels tot in West-Afrika (o.a. Senegal) terechtkomen en er zijn zelfs meldingen van de Azoren, de Kaap Verdische en de Canarische eilanden. Reigers zijn koloniebroeders en in de stadskolonies van Amsterdam worden de nesten een en

*Het logo van de Vogel van het Jaar
Tekening: Bertus van den Brink*

kele keer al in december bezocht. Met Artis in de buurt is de conditie van de reigers natuurlijk uitstekend. Zachte winters kunnen er de oorzaak van zijn dat er al rond de jaarwisseling baltsactiviteiten worden ondernomen. Die vroege paren bestaan uit oude vogels die in vorige seizoenen hun partijtje al hebben meegeblazen. Daarna nemen de twee- of driejarige reigers pas aan de baltsrituelen deel en nog weer later enkele geslachtsrijpe jongen uit het voorgaande broedseizoen. Tegen die tijd is het al voorjaar, zo maart/april.

De nesten bevinden zich in het algemeen in hoge bomen, hoewel blauwe reigers ook op de grond tussen het riet broeden (De Muy Texel, Zuidelijk-Flevoland). Voortdurend worden takken aangebracht en zowel het mannetje als vrouwtje bouwen aan een nieuw nest of restaureren een oud nest. Als er geen oud dood hout in de omgeving is worden ook wel levende takken gebruikt, nadat deze zijn afgebroken. Voor het interieur wordt allerhande fijn materiaal toegepast, uiteenlopend van grassen en riet tot afval uit de samenleving zoals plastic.

In zo'n kolonie kunnen zich allerlei medebewoners vestigen. De aalscholver is daarvan de bekendste en in onze omgeving is dat o.a. in het Naardermeer het geval. Niet alleen deze soort is een kraker, ook de ooievaar doet dat wel eens. Er zijn ook nogal wat roofvogels die het maar wat makkelijk vinden dat er al voor hen gebouwd is. Toren- en boomvalk, buizerd en wespindief, maar ook zwarte kraai, ransuil en houtduif maken graag gebruik van het aanbod van lege nesten.

Van ei tot jong

Het broedseizoen van de blauwe reiger kan zich uitstrekken van januari tot in juli. De late legfels kunnen afkomstig zijn van paren waarvan een eer-

der broedsel mislukte of van paren die pas heel laat begonnen door slecht weer of gewoon late aankomst. Het legsel dat doorgaans uit maximaal vijf eieren bestaat, wordt zo'n 25-28 dagen bebroed, maar die periode kan voor heel vroege broeders door de koude die hen beïnvloed heeft tot vijf weken uitlopen. De eieren worden om de twee dagen gelegd en dat houdt in dat het 32-35 dagen kan duren voordat het laatste jong de eischaal verlaten heeft. Net als bij uilen verschillen de eerst- en laatstgeborenen nogal van grootte en de late jongen moeten bij de gevechten om het voedsel vaak het onderspit delven. Incidenteel worden de dode jongen wel eens door oude reigers of hun nestgenoten geconsumeerd. Wanneer alles meezit kunnen jon-

gen al na zes weken vliegen, al duurt dat voor het grootste deel van de overlevenden nog een tot twee weken langer. Al met al hebben de oudervogels dan minimaal zestig en in andere gevallen bijna honderd dagen op het nest doorgebracht. Pechvogels kunnen tot in september nog aan het nest gekluisterd zijn. Het uitzwermen begint; voor het grootste deel van de populatie blijft het gewoon Nederland en de overigen gaan op de wieken de wijde wereld in.

Bronnen

Binsbergen, N. 1995. De Lepelaars van de Mui. Het Open Boek, Den Burg Texel: 32.
Blok, A. & T. Dybbro 1980. De Blauwe Reiger. Kosmos, Amsterdam. 79 p.
Speek, B.J. & G. Speek 1984 Thieme's VogeltrekAtlas. Thieme, Zutphen: 9.
Strijbos, J.P. z.j. De Blauwe Reiger. Veen, Amsterdam. 2e druk. 189 p.
